

Adres / Address Bedrijvenpark De Brand
 Het Sterrenbeeld 35
 5215 MK 's-Hertogenbosch
 Telefoon (073) 629 19 11
 Telefax (073) 629 19 55

Contact / Contact
 Drs. Brigitte Hoppenbrouwers,
 Museumleiding Kunstlocatie Würth
 T +31 (0)73 629 15 52
 E-mail: brigitte.hoppenbrouwers@wurth.nl
 Internet: www.wurth.nl/kunstlocatie

Routebeschrijving / Route description

Openbaar vervoer:
 Treintaxi vanaf CS station 's-Hertogenbosch. Buslijn 156, halte Dungense Brug (tijdens spitsuren halte De Brand).
 Public transport:
 Train taxi from Central station 's-Hertogenbosch. Bus 156, stop Dungense Brug (during rush hour stop De Brand).
 Eigen vervoer:

Vanaf de A2 neemt u afslag Veghel daarna industrieterrein De Brand.
 Own transport:
 From the A2 take exit Veghel the business park De Brand.

Openingstijden / Opening hours

De tentoonstelling loopt van 24.02.14 t/m 08.02.15.
 The exhibition runs from 24.02.14 t/m 08.02.15.
 Geopend maandag t/m vrijdag en zondag van 11.00-17.00 uur.
 Zaterdag gesloten. De entree is gratis.
 Monday - Friday 11.00 a.m. - 17.00 p.m.
 Sunday 11.00 a.m. - 17.00 p.m.
 Closed on Saturday. Entry free of charge
 Voor afwijkende openingstijden kijk op www.wurth.nl/kunstlocatie
 For different opening hours check our website www.wurth.nl/kunstlocatie

Voorzijde / Cover

Günter Grass
Mein Jahrhundert 1969, 1997-1999
 Aquarel op papier
 41,8 x 64,7 cm.
 [Verzameling Würth, inv. 7689]
 Günter Grass,
Mein Jahrhundert 1969, 1997-1999
 Watercolour on paper
 41,8 x 64,7 cm.
 [Collection Würth, inv. 7689]

OOG IN OOG MIJN EEUW-MIJN STAD

24 FEBRUARY 2014 - 8 FEBRUARY 2015 INCLUSIVE

100 WATERCOLOURS FROM GÜNTER GRASS MEIN JAHRHUNDERT FROM THE WÜRTH COLLECTION

In 'My Century' (*Mein Jahrhundert*), the German writer and artist Günter Grass (Danzig, 1927) depicts ninety-nine impressive events and minor incidents of the twentieth century year by year. The "My Century" exhibition reveals a lesser known side of Günter Grass, namely as a painter.

'Ich zeichne immer, auch wenn ich nicht zeichne, weil ich gerade schreibe oder konzentriert nichts tue.'
 ('I am always drawing, even if I am not drawing because I am writing or intently doing nothing.')

Günter Grass, 1979

Despite his literary success, his pictorial work does not have to take a back seat here. It is a combination of two media, a dialogue between word and picture. An example of this is the illustrated book *Mein Jahrhundert*. According to Grass, the entire work is a German topography, where the victims and perpetrators were his main focus, and the event was of lesser importance. He wrote the book from different positions, younger and older people, men and women, etc. However, the watercolours clearly show a catalogue of events that include innovative, sporting and tragic occurrences placed in a historic context of the twentieth century. Besides drawings and sculptures, the Würth collection also contains these original 'yearbooks'.

Günter Grass
Mein Jahrhundert 1959, 1997-1999
 Aquarel op papier
 41,8 x 64,7 cm
 [Verzameling Würth, inv. 7679]

'Erinnern heißt auswählen.'
 (Remembering means selecting)
 Günter Grass

With the support of his parents, he trained as a stonemason. From 1948 to 1952, he studied Painting & Sculpture at the Düsseldorf Art Academy. He continued this training from 1953 to 1956 at the School of Visual Arts in Berlin.

Günter Grass
Mein Jahrhundert 1959, 1997-1999
 Watercolour on paper
 41,8 x 64,7 cm
 [Collection Würth, inv. 7679]

'Was bleibt zu sagen: [...] dass die Bildhauerei mich gelehrt hat, stehend zu arbeiten, die Dinge von allen Seiten zu sehen, sie fasslich, ertastbar zu machen und sie in Räume zu stellen, auf dass sie allseits sichtbar werden.'
 ("What else remains to be said: [...] that sculpture taught me to work standing up, to see things from all sides, to make them comprehensible, tactile, and set them in spaces where they could be viewed from all around.")
 Günter Grass

Since the 'fifties', Grass has regularly combined his talent for writing with visual art. In the famous novel *Die Blechtrommel* (*The Tin Drum*) (1959) for the first time he combined historic events with his surrealist imagery. In the 'sixties he became a member of the Sozialdemokratische Partei Deutschlands (SPD) of Social Democrat Chancellor Willy Brandt. On a number of occasions, Grass took part in German and international debates. He received several awards for his work, including the Nobel Prize for Literature in 1999.

THE CITY PROJECT OOG DEN BOSCH I.C.W. STICHTING NIEUWE HELDEN

In 2013, Lucas De Man, artistic director of Stichting Nieuwe Helden (New Heroes Foundation) and theatre director at Het Zuidelijk Toneel, was given the honorary title of 'Artist in residence of the City of 's-Hertogenbosch'. De Man produces art projects and urban actions for public spaces, in which connection and encounter are key features. In the next four years, De Man will be creating two urban projects with and in the city. At the end of September 2014, OOG Den Bosch will premiere, and occupy a visually prominent position in the city for forty days.

OOG Den Bosch explores 'living together' (the Dutch word for society, *samenleven*, is a compound of the words living and together) and was conceived as a response to the crumbling social cohesion caused by an increasing anonymity of public space. De Man sees this anonymity as the greatest threat to our society. Inspired by the ideas of Plato, the artist tries to reveal the soul of the city through this art project, by getting its residents to look themselves and other people in the eye. The urban project OOG Den Bosch consists of seven eyes, which are individually attached to buildings and the program *Research into Society*. In the seven eyes, De Man is looking for the invisible soul stories behind the eyes of city dwellers and in *Research into Society*, he asks groups, organizations and businesses in the city to show themselves in the city, and share. their vision of living in society. Together the components combine into the Eye of Den Bosch.

The exhibition **OOG IN OOG – Mijn eeuw, mijn stad (EYE TO EYE, My century, my city)** - came about through a collaboration between Kunstlocatie Würth 's-Hertogenbosch and Stichting Nieuwe Helden. More than one hundred watercolours by Günter Grass in the Würth collection will be exhibited in conjunction with the exhibition OOG Den Bosch, an art project by the city's artist in residence Lucas De Man. Both exhibitions show "the contemplative side" of human beings, as individuals and as society.

KUNSTLOCATIE WÜRTH

The Würth Collection

The art collection of which were laid by Reinhold Würth in the 1960s, today comprises approximately over 16.000 works of art. The collection belongs to one of the major company collections in Europe. It mainly focuses on painting, graphic art and sculptures created in the time between the end of the 19th century and the present time. The art pieces are exhibited in own museums and art dependences, free accessible to a wide audience.

The 15 art dependences and museums are located in the following countries: Germany, Switzerland, Austria, Denmark, Norway, Belgium, Italy, Spain, France and the Netherlands. Kunstlocatie Würth was opened in 2002 at the new premises from Würth Nederland B.V.

'A city where people do not live together has no soul.'
 Lucas De Man

The seven eyes are the eye-catchers of the urban project. They hang from several buildings in the city. They are autonomous art installations in which visitors can sit, hanging from a building. De Man, together with scenery designer Pascal Leboucq, creates an urban scenography, which explores the existential connection of an individual with him or herself, and his or her city. In the installation of the eye, visitors are also invited to see the city through the eyes of 'others'. The installation offers seven audiovisual stories created in collaboration with (inter)national artists. After this experience, visitors are challenged to look themselves in the eyes and reveal their own story.

The Eye of Den Bosch

The city project OOG Den Bosch works up to The Eye of Den Bosch. To do this, De Man is asking 10,000 residents and organizations from 's-Hertogenbosch what one would see if one could look through their eyes into the city's soul. These stories and eyes will create The Eye of Den Bosch, which will be revealed on the last day of the entire project and will then remain in the city, while the seven eye installations take up residence. Würth will be showing the development process of this unusual installation in which scenographic, theatrical, videographic and interactive techniques combine in an exhibition that develops during the year. For more information about OOG Den Bosch, see www.oogdenbosch.nl

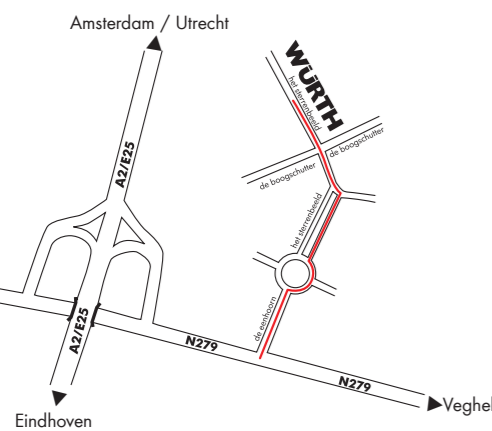
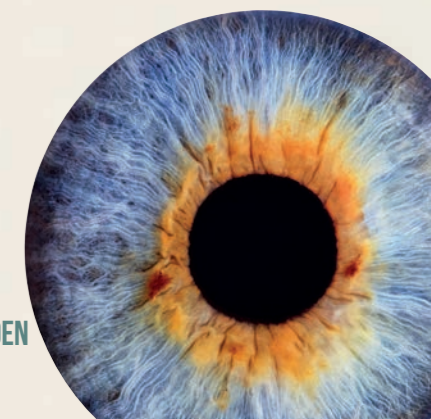

24 FEBRUARI 2014
 8 FEBRUARI 2015

OOG IN OOG MIJN EEUW-MIJN STAD

100 AQUARELLEN VAN GÜNTER GRASS MEIN JAHRHUNDERT UIT DE VERZAMELING WÜRTH

HET STADSPROJECT OOG DEN BOSCH I.S.M. STICHTING NIEUWE HELDEN

OOG IN OOG

MIJN EEUW-MIJN STAD

24 FEBRUARI 2014 T/M 8 FEBRUARI 2015

100 AQUARELLEN VAN GÜNTER GRASS MEIN JAHRHUNDERT UIT DE VERZAMELING WÜRTH

De Duitse schrijver en beeldend kunstenaar Günter Grass (Danzig, 1927) laat met 'Mijn eeuw' (*Mein Jahrhundert*) negenennegentig indrukwekkende gebeurtenissen en kleine incidenten van de twintigste eeuw zien per jaar. De tentoonstelling 'Mijn eeuw' toont een minder bekende kant van Günter Grass, namelijk als schilder.

'Ich zeichne immer, auch wenn ich nicht zeichne, weil ich gerade schreibe oder konzentriert nichts tue.'
Günter Grass, 1979

Ondanks zijn literaire succes doet zijn picturale werk hier niet voor onder. Het is een samenvoeging van twee media, van een dialoog tussen woord en beeld. Een voorbeeld hiervan is het geïllustreerde boek *Mein Jahrhundert*. Volgens Grass is het geheel ook een Duitse topografie, waarin de slachtoffers en daders in zijn boek op de voorgrond stonden en de gebeurtenis van minder belang was. Hij schreef het boek vanuit verschillende posities, jongere en oudere personen, mannen en vrouwen etc. De aquarellen tonen echter duidelijk een opsomming van onder andere innovatieve, sportieve en tragische gebeurtenissen geplaatst in een historische context van de twintigste eeuw. De verzameling Würth bevat naast tekeningen en sculpturen van Grass ook deze originele 'jaarbladen'.

Günter Grass
Mein Jahrhundert 1969, 1997-1999
Aquarel op papier,
41,8 x 64,7 cm
[Verzameling Würth,
inv. 7689]

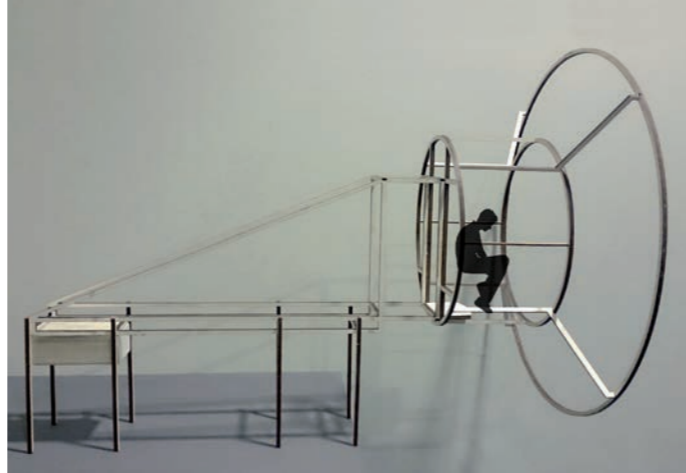
Günter Grass
Mein Jahrhundert 1969, 1997-1999
Watercolour on paper,
41,8 x 64,7 cm
[Collection Würth,
inv. 7689]

'Erinnern heißt Auswählen.'
Günter Grass

Met steun van zijn ouders genoot hij een opleiding tot steenhouwer. Daarna studeerde hij van 1948 tot 1952 Tekenen & Beeldhouwen aan de Kunstacademie van Düsseldorf. Deze opleiding zette hij van 1953 tot 1956 voort aan de Hogeschool voor Beeldende Kunsten in Berlijn.

'Was bleibt zu sagen: [...] dass die Bildhauerei mich gelehrt hat, stehend zu arbeiten, die Dinge von allen Seiten zu sehen, sie fasslich, ertastbar zu machen und sie in Räume zu stellen, auf dass sie allseits sichtbar werden.'
Günter Grass

Sinds de jaren vijftig combineert Grass met enige regelmaat zijn talent voor schrijven met beeldende kunst. In de befaamde roman *Die Blechtrommel* (1959) verwerkte hij voor de eerste keer historische gebeurtenissen met zijn surrealistische beeldspraak. In de jaren zestig werd hij lid van de Sozialdemokratische Partei Deutschlands (SPD) van de sociaaldemocratische bondskanselier Willy Brandt. Grass nam bij verschillende gelegenheden deel aan Duitse en internationale debatten. Hij ontving verscheidene prijzen voor zijn oeuvre, waaronder in 1999 de Nobelprijs voor Literatuur.

Maquette OOG
Eerste proefbouw
Hout (berken 3 mm),
75 x 45 x 50 cm

Model OOG
First test construction
Wood (birch 3 mm),
75 x 45 x 50 cm

HET STADSPROJECT OOG DEN BOSCH I.S.M. STICHTING NIEUWE HELDEN

In 2013 kreeg Lucas De Man, artistiek leider van Stichting Nieuwe Helden en regisseur bij Het Zuidelijk Toneel, de eretitel 'Stadskunstenaar van de gemeente 's-Hertogenbosch'. De Man maakt kunstprojecten en *urban actions* voor publieke ruimten, waarin verbinding en ontmoeting centraal staan. De komende vier jaar creëert De Man met en in de stad twee stadsprojecten. Eind september 2014 zal OOG Den Bosch in première gaan, waar het gedurende veertig dagen een duidelijk zichtbaar beeld in de stad zal innemen.

OOG Den Bosch onderzoekt 'samen-leven' en is bedacht als reactie op de afbrokkelende sociale cohesie die een oprukkende anonimiteit van de publieke ruimte veroorzaakt. De Man ziet deze anonimiteit als grootste bedreiging van onze samenleving. Geïnspireerd op het gedachtegoed van Plato tracht de kunstenaar met dit kunstproject de ziel van de stad bloot te leggen door bewoners zichzelf en de ander in de ogen te (laten) kijken. Het stadsproject OOG Den Bosch bestaat uit zeven ogen, die afzonderlijk van elkaar aan gebouwen zijn bevestigd en het programma *Onderzoek Naar Samen-leven (O.N.S.)*. In de zeven ogen zoekt De Man naar de

onzichtbare zielsverhalen achter de ogen van stadsbewoners en in het *Onderzoek Naar Samen-leven* vraagt hij groepen, organisaties en bedrijven in de stad zich te laten zien en ook hun visie op samen-leven te delen. Samen werken de onderdelen toe naar Het Oog van Den Bosch.

'Een stad waarin mensen niet samen-leven, heeft geen ziel.'
Lucas De Man

De zeven ogen zijn de eyecatchers van het stadsproject. Ze hangen aan verschillende gebouwen in de stad. Het zijn autonome kunstinstallaties waarin bezoekers kunnen zitten, hangend aan een gebouw. De Man creëert samen met scenograaf Pascal Leboucq een stedelijke scenografie, die de existentiële verbinding van een individu met zichzelf en zijn of haar stad onderzoekt. In de installatie van het oog wordt de bezoeker ook uitgenodigd om de stad door de ogen van 'de ander' te zien. De installatie biedt zeven audiovisuele verhalen gemaakt in samenwerking met (inter)nationale kunstenaars. Na deze ervaring wordt de bezoeker uitgedaagd zichzelf in de ogen te kijken en zijn of haar eigen verhaal te (laten) zien.

Het Oog van Den Bosch

Het stadsproject OOG Den Bosch werkt toe naar Het oog van Den Bosch. Hiervoor vraagt De Man 10.000 Bosschenaren en organisaties uit 's-Hertogenbosch naar wat men zou zien als men door hun ogen in de

De tentoonstelling **OOG IN OOG – Mijn eeuw, mijn stad** - is tot stand gekomen door een samenwerking tussen Kunstlocatie Würth 's-Hertogenbosch en Stichting Nieuwe Helden. Ruim honderd aquarellen van Günter Grass uit de verzameling Würth worden tentoongesteld in combinatie met de expositie OOG Den Bosch, een kunstproject van stadskunstenaar Lucas De Man. Beide tentoonstellingen laten 'het beschouwende' van de mens zien, als individu en als samenleving

KUNSTLOCATIE WÜRTH

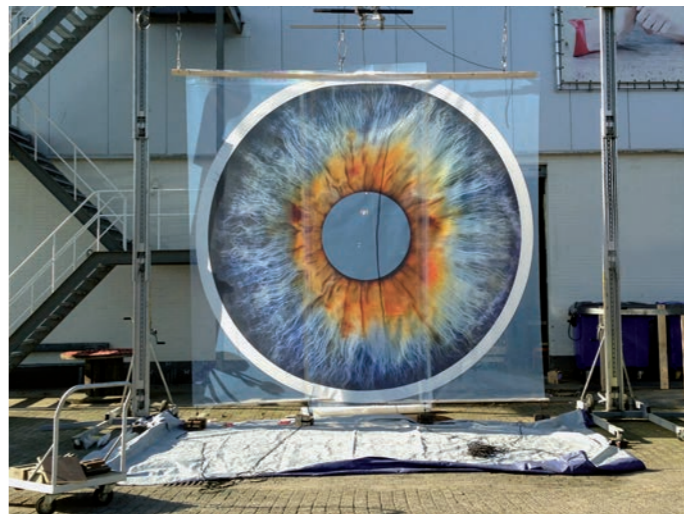
De verzameling Würth

De verzameling Würth is ontstaan in de 60-er jaren op initiatief van Prof. dr. h.c. mult. Reinhold Würth en concentreert zich op kunst vanaf het einde van de 19de-eeuw tot en met heden. Met meer dan 16.000 schilderijen, beeldhouwwerken en grafiek behoort de verzameling tot één van de belangrijkste bedrijfsverzamelingen in Europa. De werken worden tentoongesteld in eigen musea en kunst-dependances, die vrij toegankelijk zijn voor het brede publiek.

De 15 kunstdependances en musea zijn gevestigd in de volgende landen: Duitsland, Zwitserland, Oostenrijk, Denemarken, Noorwegen, België, Italië, Spanje, Frankrijk en Nederland. Kunstlocatie Würth opende in 2002 haar deuren in het nieuwe bedrijfspand van Würth Nederland B.V.

Foto eerste
proefbouw OOG,
oktober 2013

Photo first
test construction
OOG, October 2013

ziel zou mogen kijken. Met deze verhalen en ogen wordt Het Oog van Den Bosch gecreëerd, dat op de laatste dag van het totale project wordt onthuld en daarna achterblijft in de stad, terwijl de zeven ooginstallaties de wereld intrekken.

Würth toont het ontwikkelingsproces van deze bijzondere installatie waarin scenografische, theaterale, videografische en interactieve technieken samenkomen in een tentoonstelling die zich gedurende het jaar ontwikkelt.

Voor meer informatie over OOG Den Bosch zie www.oogdenbosch.nl

Activiteiten bij Kunstlocatie Würth

Rondleiding

Bij elke tentoonstelling is het mogelijk een rondleiding te boeken. Aan elke rondleiding kunnen maximaal 15 personen deelnemen, meerdere rondleidingen tegelijk zijn mogelijk. Een rondleiding duurt 45 minuten en kost € 40,- per groep. Op aanvraag is ons auditorium beschikbaar, hier kunnen groepen met een maximale grootte van 80 personen terecht. Zowel de rondleiding als auditoria dienen minimaal 14 werkdagen van tevoren te worden gereserveerd.

Würth Kinderatelier

Speciaal voor kinderen van 7 t/m 12 jaar oud wordt een aantal keer per tentoonstelling het Würth Kinderatelier georganiseerd. Elk kinderatelier daagt kinderen op een toegankelijke en prikkelende manier uit een creatieve verstaalslag van de tentoonstelling te maken. Naast een workshop wordt er altijd een, kindvriendelijke, rondleiding door de tentoonstelling gegeven. Per deelnemer vragen wij € 7,50 entree voor het Würth kinderatelier.

Onderwijs

In het verlengde van elke tentoonstelling wordt een educatief programma ontwikkeld voor het basisonderwijs. Dit programma bestaat uit een rondleiding en een creatieve workshop en duurt 1 uur. De begeleiding is professioneel geschoold met ervaring in het onderwijs. Hierdoor zijn wij tevens in staat het programma aan te passen aan de verschillende leeftijden en niveaus of een totaal op maat gemaakt programma te ontwikkelen. Tevens worden er rondleidingen gegeven aan middelbare scholieren. Folders en kijkwijzers zijn op te vragen via e-mail brigitte.hoppenbrouwers@wurth.nl. Alle activiteiten voor het onderwijs biedt Kunstlocatie Würth gratis aan.

Prijswijzigingen onder voorbehoud.

Alle activiteiten van Kunstlocatie Würth zijn projecten van Würth Nederland B.V.